

[Landbrugsministeren.]

at der formentlig i dette finansår vil indkomme andragender om ca. 580 lån til en samlet sum af ca. 5 mill. kr.

Selv om rådighedsbeløbet — således som også i de tidligere år, denne udlånslovgivning har været gældende — kun har været udnyttet for ca. halvdelen vedkommende, finder jeg dog, at det vil være rimeligt fortsat at stille midler til rådighed til de anførte formål, herunder særlig modernisering af avlsbygningerne.

Overvejelserne om en mere omfattende ordning tilsigtende at give øgede finansieringsmuligheder for landbrugsbyggeriet kan ikke tilendebringes, inden den gældende lovgivning om udlån til forbedring af landbrugets avlsbygninger udløber den 1. april i år, og da det er vigtigt, at der fortsat er statsmidler til rådighed til udlån til disse formål, foreslås den gældende lov forlænget for tiden indtil 31. december 1960, men således at udlånsbeløbet begrænses til den ikke forbrugte del af den for finansåret 1959-60 givne bevilling.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til hurtig og villig behandling i det høje ting.

Socialministeren (Bomholt): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende alkoholistforsorg og ændringer som følge af lovgivning om revalidering, folkeforsikring og offentlig sygeforsikring).

En række af de foreslåede ændringer er konsekvenser af andre her i tinget fremsatte forslag, hvis gennemførelse vil medføre, at adskillige bestemmelser i forsorgsloven enten bliver overflødige eller må revideres. Det drejer sig om forslaget til en ny lov om den offentlige sygeforsikring, om forslaget til en ny folkeforsikringslov, om forslaget til lov om revalidering og endelig om forslaget til det af min kollega indenrigsministeren fremsatte forslag til lov om ændringer i sygehusloven.

De øvrige ændringer er direkte affødt af den af anstaltsudvalget i 1958 afgivne betænkning om forsorgen for alkohollidende, der i øvrigt også danner grundlag for indenrigsministerens forslag.

Af de ændringer, som er en følge af syge-

forsikringsforslaget og folkeforsikringsforslaget, finder jeg kun anledning til at nævne et par enkelte.

Forslaget til sygeforsikringsloven forudsætter, at sygekassernes ydelser fremtidig i princippet skal være uden tidsbegrænsning. En gennemførelse af dette forslag vil derfor medføre, at man kan ophæve forsorgslovens bestemmelser om fortsat sygekassehjælp, hvad man ud fra et rationaliseringsmæssigt synspunkt må hilse med stor tilfredshed.

Ikke mindre betydningsfuldt ud fra dette synspunkt er det, at den automatiske invalideforsikring, som gennemførelsen af forslaget til den nye folkeforsikringslov indebærer, vil medføre, at man kan ophæve forsorgslovens regler om hjælp til kronisk syge. Via disse bestemmelser har man hidtil ydet personer, som ikke har kunnet invalideforsikres, men som i øvrigt ville have været berettiget til invalidepension, en hjælp af ganske samme størrelse som pensionen og beregnet på samme måde. Disse mennesker skal nu i fremtiden have invalidepension, hvad der i realiteten ikke gør nogen forskel for dem selv, men for administrationen betyder denne forenkling af reglerne en betydelig lettelse.

Revalideringslovforslaget medfører kun mindre betydningsfulde ændringer i forsorgsloven, hvorom jeg kan henvise til bemærkningerne til det foreliggende forslag.

Jeg vil derimod gerne komme lidt nærmere ind på de ændringsforslag, der bygger på den omtalte betænkning fra anstaltsudvalget.

Som de ærede medlemmer er bekendt med gennem det af indenrigsministeren fremsatte forslag til ændringer i loven om sygehusvæsenet, er anstaltsudvalget gået ind for, at der fremtidig bør anlægges et helt andet syn på alkoholistbehandlingen end hidtil. Man mener efterhånden at være kommet til den erkendelse, at alkoholismen må betragtes som en sygdom på linje med andre sygdomme, og at man ved bekæmpelsen af alkoholismen i princippet må anvende samme metoder som ved anden sygdomsbehandling. I konsekvens heraf har anstaltsudvalget foreslået alkoholistbehandlingen henlagt under det almindelige sundhedsvæsen.

Regeringen har kunnet tiltræde anstalts-

[Socialministeren.]

udvalgets synspunkter, og det er i overensstemmelse hermed, at indenrigsministeren har fremsat sit forslag om ændring i loven om sygehusvæsenet, hvorved der skabes hjemmel for tilvejebringelsen af de fornødne ambulatorier og behandlingsinstitutioner og fastlægges en ramme for disses økonomi. Som følge heraf bliver forsorgslovens almindelige bestemmelse om, at socialministeriet kan godkende og yde tilskud til afvæningshjem for alkoholist, overflødig.

Som anført i bemærkningerne er der imidlertid stadig forskellige spørgsmål i forbindelse med alkoholistforsorgen, som vil sortere under socialministeriet. Det drejer sig endda om spørgsmål af ret principiel karakter, som har været indgående diskuteret i anstaltsudvalget, og til hvis løsning det foreliggende lovforslag nu tilsigter at tage stilling.

Der er først spørgsmålet om, hvorvidt der skal kunne ske tvangsmæssig indlæggelse på behandlingsinstitutioner for alkoholist. Dette spørgsmål har, som det ses af betænkningen og i bemærkningerne til lovforslaget, i høj grad delt vandene inden for anstaltsudvalget. Jeg forstår også godt, at dette har været tilfældet, idet der kan siges meget såvel for som imod at have tvang på dette område.

På den ene side kan det forekomme urimeligt, at man ikke i almindelighed kan skride ind over for notorisk drikkældige personer, som takket være deres alkoholisme ligger familien til byrde eller ved deres opførsel truer dennes velfærd, eller som i det lange løb må forventes at ville komme til at ligge det offentlige til byrde eller på anden måde frembyde en samfundsmæssig fare.

På den anden side er det også forståeligt, at man under hensyn til vort samfunds almindelige frihedstraditioner må være tilbageholdende med at instituere tvangsforanstaltninger, hvor det ikke er strengt påkrævet, og specielt må man være opmærksom på det synspunkt — som også er kommet til udtryk inden for anstaltsudvalget — at iværksættelse af tvangsforanstaltninger eventuelt vil kunne modvirke frivillige kure for alkoholisme.

Under hensyn til disse krydsende synspunkter, som hver for sig giver udtryk for

noget rigtigt, har regeringen ment — i al fald indtil videre — at måtte søge tilvejebragt en mellemløsning, og man har derfor tiltrådt det af en gruppe inden for anstaltsudvalget stillede forslag, der i hovedsagen går ud på at bibeholde den gældende ordning med hensyn til tvangsmæssig behandling, men som på visse punkter vil kunne betyde en effektivisering af ordningen.

Tvang vil herefter som hidtil i princippet kun kunne anvendes over for forsorgsklientelet, men der stilles ikke krav om, at der skal foreligge en helt aktuel forsorgstrang. Endvidere udvides — hvad der i praksis i høj grad har vist sig behov for — den kreds, som vil kunne rette henvendelse til det sociale udvalg om tvangsmæssig behandling.

Når regeringen har taget dette standpunkt med hensyn til den tvangsmæssige behandling og stillet forslag i overensstemmelse hermed, skyldes det også et hensyn til nødvendigheden af at få knyttet kvalificeret lægelig bistand til de pågældende behandlingsinstitutioner, specielt til de arbejdsanstalter, hvor alkoholistbehandlingen vil blive taget op. Man må befrygte, at højt kvalificerede speciallæger, særlig psykiatere, ville være mindre interesseret i at blive knyttet til sådanne afdelinger, hvis de ikke havde en vis grad af sikkerhed for, at påbegyndte behandlinger kunne føres til ende.

Som det fremgår af bemærkningerne, stilles der imidlertid foruden om effektivisering af den gældende ordning tillige forslag om visse lempelser i denne, nemlig bortfald af adgangen til forud for tvangsbehandlingen eller efter denne at lade pågældende indlægge på arbejdsanstalt, respektive tvangsarbejdsanstalt.

Endvidere stilles der også for de tvangsindlagte patienter forslag om, at den ydede behandlingshjælp og evt. hjælp til familien under behandlingen og en kortere tid efter udskrivningen skal betragtes som særhjælp.

Spørgsmålet om formen for den ydede hjælp er af anstaltsudvalget særlig behandlet i relation til de frivillige kure. Behandlingshjælpen har hidtil — såvel ved de frivillige som ved de tvangsmæssige kure — været betragtet som fattighjælp, og underholdshjælp har i bedste fald kun kunnet ydes som kommunehjælp, det vil sige med tilbagebetalingspligt.

[Socialministeren.]

Anstaltsudvalget har ud fra det nye grundsyn, hvorefter alkoholismen må betragtes som et symptom på sygdom, stillet forslag om, at såvel behandlings- som underholdshjælp fremtidig skal ydes som særhjælp. Dette synspunkt har regeringen kunnet tiltræde, og da der i denne henseende ikke bør være forskel på tilfælde af frivillig og af tvangsmæssig behandling, foreslås denne ordning at skulle gælde for begge kategorier.

De fremsatte forslag vedrørende alkoholistforsorgen kan ikke antages at medføre merudgifter af nogen betydning.

De øvrige forslag er som nævnt konsekvensændringer af andre forslag og vil medføre, at visse udgifter, som hidtil har været afholdt efter forsorgsloven, fremtidig må afholdes efter anden lovgivning, nemlig revalideringsloven, folkeforsikringsloven og sygeforsikringsloven. Jeg skal herom henvise nærmere til bemærkningerne til de enkelte forslag og skal hermed i øvrigt anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg tillader mig herved for det høje ting at fremsætte forslag til lov om lønninger m. m. til lærere ved folkeskolen på Færøerne.

Ved lov nr. 199 af 12. april 1949 om lønninger og pensioner for lærere ved folkeskolen på Færøerne blev de for folkeskolen i det øvrige kongerige gældende lønningsbestemmelser i lov nr. 414 af 12. juli 1946 om lønninger m. m. for folkeskolens lærere i det væsentlige overført til folkeskolen på Færøerne, således at folkeskolelærere på Færøerne i lønmæssig henseende blev ligestillet med folkeskolelærere i det øvrige kongerige. Efter at lærerlønningsloven af 12. juli 1946 er blevet afløst af lov nr. 156 af 7. juni 1958 om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, har man fra færøsk side fremsat ønske om, at den i 1949 gennemførte ligestilling bevares, da forudsætningerne herfor stadig er til stede, og i overensstemmelse hermed er der på initiativ af Færøernes skoledirektion udarbejdet et udkast til en ny lærerlønningslov for Færøerne. På grundlag heraf har Færøernes landsstyre for Færøernes lagting fremsat forslag til beslutning om gennemførelse af lov om løn-

ninger m. m. til lærere ved folkeskolen på Færøerne, og lagtinget har efter indstilling af et flertal i lagtingets skoleudvalg vedtaget, at dette forslag gennemføres med de ændringer, som er anført i den som bilag 1 til nærværende lovforslag optrykte betænkning. Forslaget er derefter fremsendt til undervisningsministeriet med indstilling om, at der for folketinget fremsættes lovforslag i overensstemmelse med lagtingets vedtagelse.

Det af lagtinget vedtagne forslag er i det hele udformet som en selvstændig lov efter forbillede af lærerlønningsloven af 7. juni 1958, således at der i forhold til denne i hovedsagen kun er foretaget sådanne ændringer og afvigelser i lovforslaget, som er en følge af de særlige forhold på Færøerne. Der er endvidere i forslaget optaget nogle bestemmelser, der kun har betydning for folkeskolen på Færøerne, samt enkelte bestemmelser fra lov af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn, hvilken lov ikke gælder for Færøerne.

I medfør af den færøske lærerlønningslov af 12. april 1949 § 2, stk. 2, varetager skoledirektionen efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte bestemmelser de hverv, som ved lærerlønningsloven for det øvrige kongerige er tillagt undervisningsministeren. Man har ønsket at bevare denne hovedregel og har derfor ved affattelsen af de enkelte bestemmelser i nærværende lovforslag foreslået, at skoledirektionen skal have de undervisningsministeren i den danske lærerlønningslov tillagte beføjelser, medmindre særlige grunde måtte tale for at lade bemyndigelsen blive hos ministeren.

Lagtinget har endvidere ønsket, at landsstyrets erklæring skal indhentes i en række tilfælde, hvor undervisningsministeriet træffer afgørelsen.

I forbindelse med lønreformen har det færøske hjemmestyre henstillet, at den gældende regel om udgiftsfordelingen i den færøske lærerlønningslovs § 23, stk. 1, hvorefter statskassen refunderer halvdelen af hjemmestyrets udgifter til lærerlønninger m. m., ændres under hensyn til, at gennemførelsen af de nye lønningsbestemmelser vil medføre en betydelig forøgelse af udgiften til lærerløn og dermed en belastning af hjemmestyrets økonomi. Undervisningsministeriet har under de foreliggende omstændig-